

fabrikker ville ikke have bygget nye Foretagender, der kunde blive til den største Gavn for Landbruget. Er der Tale om konkurrerende Foretagender, have Sukkerfabrikkerne gennem deres Bankforbindelser en saadan Finansmagt i Landet, at de kunne lægge deres døde Haand derpaa og forbyde Oprettelsen af konkurrerende Foretagender. Det vil sige: Finansmagten slaar selve den frie Konkurrence ihjel, den frie Konkurrence ophæves, og det saakaldte frikonkurrerende Samfund afløses mere og mere af Monopoler. Men saa sige vi Socialdemokrater: Lad hele Folket lægge Beslag paa disse Monopoler, De danske Papirfabrikker, Sukkerfabrikkerne, Dampskibene, og gaa videre ad den Vej. Det ærede Medlem har selv delvis været inde paa det, idet han jo netop talte om at paalægge Papirfabrikkerne en Afgift i Stedet for at nedsætte Toldbeskyttelsen.

Og lad saa, som min ærede Kollega fra Odense (Marott) forleden nævnedes, Len, Stamhuse og Fideikommisser blive indtagne og stillede til Raadighed for dem, der ved egen Arbejdskraft vil dyrke Landets Jord. Lad saa Andelsbevægelsen gaa sin Gang blandt Landboerne, og lad ogsaa Kooperationen gribe mere og mere om sig indenfor Byerne, saa vokser der et økonomisk Selvstyre op ogsaa franedens, som vil mødes med den stadig mere og mere demokratiserede Stats- og Kommunesocialisme gennem hele den Udvikling, jeg kortelig har skildret. Naar man drager disse Linier, og lader dem løbe sammen i et Brændpunkt, saa vil man se, hvorledes det socialistiske Samfund efterhaanden danner sig, og det vil naturligvis selv gennemgaa en Udvikling. Det er den Modsætning mellem de ved Maskinteknikkens Opstaaen fremkaldte Produktionskræfter og Ejendomsforholdene, som skaber Ulykke og Usundhed i det nuværende Samfund, og det er denne Modsætning, der maa overvindes. Den kan, efter vor Mening, kun overvindes ad de Veje, jeg her har omtalt.

Saa er der en anden Modsætning — og jeg vender mig her særlig til Venstredemokratiet —, der maa overvindes, det er Modsætningen mellem det politiske Demokrati og det økonomiske Oligarki, det økonomiske Faamandsvælde. Det er en Modsætning, der vil føre til en Spænding, som maa udløses, hvis det ikke skal komme til en Katastrofe. Og selv Højre, selv det ærede Medlem for Københavns 4de Valgkreds (Birck), erkender jo, at vi efterhaanden komme ud i og ikke kunne undgaa at komme ud i demokratiske Tilstande, poli-

tisk og kommunalt. Det ærede Medlem har i hvert Fald paa Højres Delegeretmøde og en Række Meningsfæller med ham udtalt sig for Parlamentarismen; der var ikke andet for, vi maatte ind i og blive i de parlamentariske Tilstande. Det ærede Medlems egen Skildring af Finansverdenen, Bourgeoisiet, var jo, naar man saa til Bunds i den, en knusende Fordømmelsesdom af den privilegerede Valgret, som jo netop er skabt for paa kunstig Vis at stive Bourgeoisiet og Finansverdenen af. Det ærede Medlem nævnedes som et slaaende Eksempel, at Bankdirektør H. P. Hansen fra Detailhandlerbanken viste sig at være højstbeskattet Vælger i Roskilde. Mere blodigt og mere træffende kan man ikke have domfældt den privilegerede Valgret. Jeg tror, at det ærede Medlem selv er villig til at gaa til en dybtgaaende Reform af Valgretten til Landstinget, naar han kan faa Forholdstalsvalgmaaden indført til Folketinget.

Enten man vil det eller ej, glide vi altsaa ud i Parlamentarismen, og den almindelige Valgret gaar sin Sejrgang; selv om nogen gerne vilde standse den, kan den ikke standses. Saa sker det, at Folket er suverænt, kommunalt og politisk, i Kommuner og Stat og paa den almindelige Valgrets Grund. Men det arbejdende Folk er ikke suverænt, og i det økonomiske Liv er der en Faamandsklike, der sidder og regerer, som det ærede Medlem for Københavns 4de Valgkreds (Birck) meget rigtigt skildrede det. Men enhver kan sige sig selv, at Arbejderne finde sig ikke i Længden i at være suveræne i Kommune og Stat, men være Lønslaver i det økonomiske Liv. Det finde Arbejderne sig ikke i, den Modsætning maa hæves. Fabriksarbejderen og Herregaardsarbejderen møder med sin Valgret paa Valgdagen, og det er ham, der sammen med Flertallet i Befolkningen styrer Kommunen og Staten. Selvfølgelig vil han ikke i Længden gaa som Træl paa Herregaardenes Marker, som Slave i Fabrikkerne. Selvfølgelig vil han være med til at styre Fabrikkerne og lede Driften af de Herregaardsmarker, han arbejder paa, det er givet. Den politiske og kommunale Suverænitæt maa efterhaanden medføre Folkets økonomiske Suverænitæt. Jorden og Produktionsmidlerne maa gøres til det, de skulde være, Trælle for Menneskene, Jorden maa gøres Menneskene underdanig. Nu er det Produktionsmidlerne, der behersker Menneskene. Værdierne ere gjorte flydende, satte i Aktier og Prioriteter o. s. v. Selve den danske Jord eksporteres til Udlandet i Jernbanetog. Jeg hørte for nogle Aar si-